

Puigdemont a Amèrica: a la cerca d'aliats per al referèndum

Puigdemont ha fet les Amèriques. La visita oficial de cinc dies als Estats Units ha començat a assemblar-se a una visita oficial d'un cap d'Estat. Ofegada pel Govern espanyol, la diplomàcia catalana va preparar una agenda hermètica amb polítics, premsa i contactes estratègics per tal de fer pedagogia del referèndum i el dret d'autodeterminació dels catalans. Al darrere, la cerca perpètua de saber què pot oferir Catalunya al món.

Reportatge de Borja Vilallonga

Carles Puigdemont va començar la seva visita oficial de cinc dies als Estats Units el passat 27 de març. La visita va obrir una nova manera de comprendre què és una visita oficial —amb molta més normalitat i menys estètica. Enrere quedava la gran visita oficial americana de consum intern català que Artur Mas havia fet l'abril de 2015. Fidel al seu estil directe, planer i clar, Puigdemont ha construït una agenda de viatge manifestament pragmàtica. Sense desatendre l'efectisme d'una bona fotografia i noms de patxoca, la impositura masista ha passat a un segon terme. La feina, efectiva, discreta i silenciosa ha estat la nota dominant d'una visita oficial que prefigura la d'un cap d'Estat d'una Catalunya sense Estat.

Una visita oficial sempre juga amb l'exageració de la foto i el secretisme, l'oci públic i el negoci privat. On Mas va naufragar de manera clamorosa, Puigdemont ha reeixit amb la seva naturalitat de poble. La seva agenda és nítida: l'objectiu de la visita oficial americana és la de teixir aliances per al referèndum.

Puigdemont i el congressista republicà Dana Rohrabacher en un gest que exemplifica l'essència de l'estètica i ètica polítiques ianquis.

Gustau Alegret entrevista Puigdemont per al canal de notícies hispà NTN24. Puigdemont ha aconseguit accedir a grans mitjans americans, però també mitjans propis dels hispanos dels Estats Units.

Però, tal com el president ha dit, “no estem en la fase del reconeixement, sinó del coneixement”. L'oci i el negoci de la visita oficial s'encaminen a construir la factibilitat de l'Estat més que del referèndum per tal que, arribat l'hipotètic moment, els actors americans puguin prendre un posicionament —favorable, s'entén, segons els desitjos de la Generalitat catalana— i facin un desembarcament a Catalunya.

Amb la missió de l'autodeterminació professada, el dilluns 27 Puigdemont va inaugurar la seva visita ianqui a Boston, Massachusetts. Com Artur Mas el 2015, Puigdemont va anar a cercar la credencial del prestigi acadèmic. Amb tot, la temptació de la vanitat harvardiana va ser mitigada per una visita al Cambridge Innovation Center del Massachusetts Institute of Technology (MIT). L'obertura americana de Puigdemont es va perpetrar en una incubadora de *start-ups*. Ni el preclar neoliberalisme de Mas va ser tan explícit en la voluntat de negoci de la Catalunya independentista. La menestralia de Puigdemont s'explicita en la tria pragmàtica. Dit això, sense la connexió dels *Catalan Americans* això no seria possible. Israel Ruiz, vice-president executiu i tresorer del MIT ha estat l'amfitrió perfecte per a Puigdemont. Ruiz és un català del negoci, no pas un feixuc acadèmic. La tria de Puigdemont és rellevant —i conclouent.

De la pragmàtica a la teòrica, el vespre del mateix 27, Puigdemont va tenir el seu moment d'oratori al Busch Hall de Harvard University. Tot i que entrava per la porta prestigiosa del Minda de Gunzburg Center for European Studies, el repte era molt gran. La conferència de Puigdemont, “Catalonia, Today and Tomorrow”, es realitzava just abans de l'esperada conferència de l'historiador americà i professor de Yale University, Timothy Snyder. Possiblement, aquesta és la raó que el gran expert en drets humans i professor de Harvard, Samuel Moyn, optés per Snyder i no pas per Puigdemont. El 2012, Moyn va ser

convidat per l'Institut d'Estudis Catalans per dissertar sobre el dret de l'autodeterminació de Catalunya a la conferència “Drets i sobirania a l'època contemporània”.

Si Moyn va abstenir-se de Puigdemont, els professors Stephen Ansolabehere, Bonnie Field, Grzegorz Ekiert i José María Beneyto van acompanyar el president català en el debat de la seva conferència. Puigdemont va començar evocant Pau Casals, el seu rosegat discurs a les Nacions Unides i el clam del pacifisme català en la història. El presagi retòric va obrir amb un estil genuïnament masista, i es va reblar amb una notícia històrica i un memorial de greuges. Seguidament, Puigdemont va desglossar les glòries de l'èxit català, tal com Mas a la seva conferència de 2015 a Columbia University. Era un intent d'explicar què pot aportar una Catalunya independent al món. La *petitio* puigdemontiniana semblava exhausta quan el president va saber connectar amb un lloc comú dels americans: el dret, concretament els drets civils. Aquesta és la manera de fer que el món compregui el referèndum. Ja era, però, la fi del discurs. L'exordi masista havia dominat la conferència. Quan Puigdemont va fer de Puigdemont i va

parlar en americà, en una llengua idiomàticament comprensible per l'auditori, l'*speech* presidencial es cloïa.

De Boston Puigdemont va passar a Washington D.C., la grisa capital burocràtica de la Unió. El dimarts 28 de març, Puigdemont va treure a lluir tota l'hermètica agenda que el seu gabinet i el departament d'Exteriors havien preparat durant setmanes. L'asèpsia de l'agenda presidencial del dia amagava entrevistes amb mitjans i trobades amb congressistes al Capitoli. Tres membres de la Cambra de Representants —la cambra baixa de la república americana—, dos republicans i un demòcrata, van ser els interlocutors de Puigdemont. No són, certament, els interlocutors que es mereixeria el president de Catalunya —fins i tot un president autonòmic espanyol. Amb tot, això és tot el que, de moment, l'ambaixada catalana als Estats Units ha pogut aconseguir tot esquivant l'ofec diplomàtic espanyol.

Al darrere de les reunions catalanes amb congressistes americans hi ha Andrew Davis, l'*ambaixador* català als Estats Units. La seva tasca discreta i incessant ha estat la que ha aconseguit que Eliot Engel (remòcrata, Nova York), Dana Rohrabacher (republicà, Califòr-

→ nia) i Francis Rooney (republicà, Florida) rebessin Puigdemont. Raül Romeva, perfecte convidat de pedra, és l'acompanyant que tanca el seguici del cercle presidencial públic en totes les trobades.

Engel forma part de l'elit demòcrata jueva de la ciutat de Nova York. Avui és el líder de la minoria demòcrata al comitè d'afers exteriors de la Cambra de Representants. En el passat, ha estat un ferm defensor de la independència de Kosovo i també un dels fermes aliats d'Israel dins la jerarquia demòcrata. Amb Chuck Schumer, Engel va ser una de les veus oposades a la negociació de 2015 amb Iran. Pel que fa a Rohrabacher, no és el primer cop que s'involucra en la qüestió catalana. Cap del subcomitè sobre Europa del comitè d'afers exteriors de la Cambra de Representants, Rohrabacher també va donar suport a la independència de Kosovo. La seva amistat amb Putin l'ha dut a prendre sempre partit per Rússia —tant al 2008 en la guerra de Geòrgia, com en l'annexió russa de Crimea el 2014. Rohrabacher ha freqüentat alguns *lobbies* llibertarians, i la seva posició favorable a la legalització del cànnabis forma part de l'agenda llibertariana americana. Finalment, Francis Rooney representa el sector conservador catòlic del Partit Republicà. Provenent del món constructor, Rooney és un dels grans donants dels republicans. Va ser ambaixador a la Santa Seu de 2005 a 2008, amb George W. Bush.

A banda dels contactes polítics, Puigdemont va tenir les respectives entrevistes amb el *Washington Post* (per a una peça web escrita per Ishaan Tahror), amb la cadena hispana Nuestra Tele Noticias (NTN24, amb el català Gustau Alegret) i amb la versió hispana de la CNN. Tancava l'agenda de dimarts, la reunió amb Michael A. Mason, director del Center for Folklife del museu Smithsonian de Washington. La cultura catalana serà la invitada al Smithsonian Folklife Festival de 2018.

El dimecres 29 de març, Puigdemont va continuar els seus contactes polítics a

1. Puigdemont disserta al Busch Hall de Harvard. El format acadèmic va ser sobreexplotat per Mas en la seva agenda diplomàtica. Té un impacte molt menor i generalment atreu un públic català i espanyol.

2. El món jueu de Nova York va rebre Puigdemont al Jewish Museum. Sota l'aparència d'un contacte cultural, el president català va establir un pont de diàleg amb la comunitat més influent de la ciutat.

Washington, D.C. El president català havia de continuar buscant suports polítics per al referèndum i l'exercici del dret de l'autodeterminació. Puigdemont es va reunir amb Ileana Ros-Lehtinen, Mario Díaz-Balart i Carlos Curbelo, tres congressistes republicans per Florida. Tots tres formen part de la important minoria cubana de Florida i participen de l'ideari conservador republicà. La premsa catalana s'ha centrat en Curbelo perquè va ser qui va decidir d'expressar el seu suport al dret d'autodeterminació dels catalans. Tanmateix, Curbelo és un congressista novell, que va entrar a la Cambra el 2015 i que va necessitar protagonisme. És una victòria pírrica.

La figura d'interès de la reunió de Puigdemont és Ros-Lehtinen. Com Díaz-Balart, es tracta d'una congressista veterana que és una de les grans veus de la comunitat cubana de Florida. Va presidir el comitè d'afers exteriors de la Cambra entre 2011 i 2013. Ros-Lehtinen vol mantenir les sancions i el bloqueig a Cuba, és ferma aliada d'Israel, però també una veu republicana en favor dels drets LGTBQ. Amb Trump de president, la congressista cubanoamericana s'ha oposat al veto migratori als musulmans.

Per reblar el caràcter conservador de l'agenda de Puigdemont, el president de la Generalitat catalana va mantenir una trobada amb Arthur C. Brooks. Brooks presideix l'American Enterprise Institute —el *think-tank* conservador més important dels Estats Units. Brooks coneix bé la realitat catalana: és casat amb Ester

Munt, germana de l'actriu Silvia Munt. I sí, parla català. Antic músic d'orquestra i convers al catolicisme, Brooks prové de la tradició progressista reconvertida al llibertarianisme americà amb una profunda càrrega de conservadorisme social. La seva carrera acadèmica s'ha centrat en economia del comportament i els seus temes barregen llibertat personal, llibertat econòmica i la felicitat i les emocions de l'individu —tota una amalgama que ell reivindica que únicament es pot materialitzar en un *conservadorisme compassiu*. Tot i que Brooks no ha defensat mai obertament la secessió catalana, la idea de l'autodeterminació encaixa bé en el seu ideari —i així ho ha expressat públicament.

Segons l'agenda oficial del president, el dimecres 29 solament hi havia la signatura del conveni entre l'INCASÒL i el Wilson Center —una organització menor de la trama política de Washington.

De la màquina política americana, Puigdemont va passar al cor financer de la nació el dijous 30 de març. El president va començar la seva agenda a Nova York amb una visita a la seu central del *New York Times*, on, segons el cap de premsa del president, Pere Martí, Puigdemont va ser entrevistat. Al tancament d'aquest número d'EL TEMPS, faltava saber quin format i impacte s'havia preparat per a l'entrevista. Durant la visita oficial als Estats Units, la diplomàcia catalana va aconseguir que Puigdemont tingués cobertura en mitjans dirigits a la població hispana —un col·lectiu certament secundari tant

3. Puigdemont es reuneix amb Arthur C. Brooks, president del *think-tank* conservador dels Estats Units. Brooks és un llibertarià que advoca pel *conservadorisme compassiu*. És casat amb la catalana Ester Munt.

per a la promoció del referèndum com per a l'obtenció de contactes i influència rellevants. Per la seva banda, el *Washington Post* va convertir la conversa amb Puigdemont en una peça web en la qual el ganxo per al lector era el desenvolupament de la qüestió escocesa, no pas la catalana.

Una visita aparentment banal va ser la que Puigdemont va fer al Jewish Museum de la 5th Avenue. A la trobada, la directora del museu, Claudia Gould, va guiar el president català per les col·leccions d'art i artefactes jueus —on hi ha objectes religiosos provinents de l'antiga joieria catalana medieval. L'interès de la visita rau en la futura exposició de les *haggadot* catalanes que el Jewish Museum acollirà el 2019. El 2015, el Museu d'Història de Barcelona va organitzar una important exposició amb totes les *haggadot* —llibres litúrgics per al sopar ritual de la Pasqua jueva— produïts en terres catalanes. Va ser justament durant les primeres setmanes de l'exposició que Joan Roca, director del Museu d'Història de Barcelona, va captar l'interès de Sharon Mintz, conservadora de llibres antics del Jewish Theological Seminary —la institució rabínica insígnia del moviment jueu conservador. Allà va gestar-se la futura exposició del 2019, la millor carta de presentació de Catalunya dins la comunitat jueva americana.

La visita de Puigdemont al Jewish Museum transcendeix tota qüestió cultural aparent. Amb aquesta visita, Puigdemont es converteix en el primer president cata-

là que és capaç d'establir un contacte real i realista amb la comunitat jueva americana. Més enllà de les passions pujolistes pel sionisme i l'Estat d'Israel, Puigdemont obre el camí per a un treball de contactes i xarxes de vital importància en el teixit polític i financer de Nova York. Més enllà de la pedagogia del referèndum, la tasca del president de la Generalitat pot generar un interès per la qüestió catalana en una comunitat jueva que solament concep Barcelona i Catalunya com un passat llunyà en segles, feixuc en traumes i amb poca projecció pràctica dins la peculiar geografia *newyorker*.

En aquesta línia s'han d'entendre les altres dues cites de Puigdemont el passat dijous 30. La trobada amb James Carville no cercava altra cosa que construir un contacte i una línia directa amb un dels líders de l'*establishment clintonite* del Partit Demòcrata. Carville ha estat i és encara una mena de David Madí americà. Advocat, va dirigir la campanya de Bill Clinton el 1992. Va encunyar el famós "The economy, stupid" contra George H.W. Bush. Amb Clinton, Carville va empènyer les reformes necessàries dins el món demòcrata per construir la marca neoliberal amb la qual els Clinton s'han identificat i que Tony Blair va importar per al laborisme britànic. Carville també ha dirigit les campanyes del president colombià Juan Manuel Santos i el president afganès Ashraf Ghani. El 2008 va ser l'ànima de la campanya de Hillary Clinton a les primàries demòcrates. La seva fidelitat als Clinton i la seva tasca de

comentarista polític a les grans cadenes de televisió americanes li ha donat la capacitat de fer i desfer dins l'ideari demòcrata al llarg dels decennis.

Puigdemont va cloure el dijous 30 amb una recepció a les noves oficines del FC Barcelona a Nova York. Sense que hagi transcendit la llista de convidats i assistents, el format de l'acte ofert pel club permetia que es convidessin les persones a qui Puigdemont necessita d'adreçar el seu missatge. Això culminava la nova orientació que Puigdemont ha donat al seu viatge. Als Estats Units, una recepció, com un sopar de gala, és la millor manera de construir una xarxa de contactes i de tancar acords. A més, en la ferma tradició democràtica-popular americana, això permet que el líder polític tingui una proximitat amb la gent i la possibilitat d'un accés més planer i de tu a tu.

El president català tornava el divendres 31 de març a Barcelona, poc després del tancament del present número. L'aventura americana de Puigdemont ha anat més enllà de la mera pedagogia i suports circumstancials per al referèndum en una conferència acadèmica; Puigdemont ha anat a vendre una idea de país i d'Estat —independents. Pel perfil polític dels seus interlocutors, per la tria de les institucions (i comunitats) contactades, i per la recepció de cloenda a la luxosa seu barcelonista de Park Avenue, tot indica que el president ha anat a realitzar un treball de molta més profunditat. Catalunya ha demanat. Ara cal veure què pot oferir Catalunya al món. •